

Tiivistelmä Helsingin terveydenhuollon kustannuksista vuonna 2018

Kuntaliiton vuosittain tekemässä vertailussa terveydenhuollon asukaskohtaisista kustannuksista on mukana 9 suurta kaupunkia: Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku ja Vantaa. Aineistona ovat kaikki terveydenhuollon kustannukset sekä sosiaalihuollon kustannuksista ympärivuorokautinen hoito (vanhainkodit ja tehostettu palveluasuminen) sekä mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut.

Suurten kaupunkien kustannukset kasvoivat hieman vuodesta 2017. Reaalikustannukset nousivat 0,8 %. Helsingissä kustannukset laskivat edellisestä vuodesta deflatoituna vertailun toiseksi eniten -1,1 %.

Seuraavassa esitetään Helsingin vuoden 2018 tietoja vertaillen niitä muihin kaupunkeihin sekä vuoden 2017 tietoihin, jotka on merkitty sulkeisiin. Aineisto on kokonaisuudessaan Kuntaliiton julkaisuissa.

Perusterveydenhuolto jaetaan avoterveydenhuoltoon, suun terveydenhuoltoon ja kotihoitoon.

Ympärivuorokautinen hoito sisältää perusterveydenhuollon laitoshoidon, sosiaalihoitolain mukaisen laitoshoidon (SHL:n mukaisen laitoshoidon) ja tehostetun palveluasumisen.

Erikoissairaanhoidossa verrataan kustannuksia somaattisen ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon avohoidossa ja laitoshoidossa. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelun kustannukset sisältyvät psykiatrian avohoitoon.

Kokonaiskustannukset

Vuonna 2018 Helsingin terveydenhuollon kokonaiskustannukset olivat 1 449,1 M€ (1 433,3 M€ vuonna 2017). Vuodesta 2017 vuoteen 2018 kustannukset laskivat 15,8 M€.

Asukaskohtaiset kustannukset

Pääkaupunkiseudulla terveydenhuollon kustannukset ovat suurten kaupunkien mediaania alhaisemmat. Helsingin ikävakioidut kustannus oli 2255 €/asukas (2 275 €/asukas v. 2017). Helsingissä terveydenhuollon ikävakioidut asukaskohtaiset kustannukset olivat vertailun seitsemänneksi suurimmat, -3,6 % suurten kaupunkien mediaania pienemmät. Vertailun matalin kustannus ikävakioidutuna oli Espoossa 2162 €/asukas ja toiseksi matalin Vantaalla 2 163 €/asukas. Espoossa deflatoidut kustannukset laskivat edellisestä vuodesta -1,7 %, Helsingissä -1,1 %, mutta Vantaalla ne nousivat 0,4 %. Vuodesta 1997 vuoteen 2018 terveydenhuollon ikävakioidutujen kustannusten nousu on ollut vertailukunnista vähäisintä Helsingissä, deflatoituna 17,1 %. Helsingin ikävakioidut kustannukset kääntyivät laskuun vuonna 2009. Korkein kustannus oli Oulussa 2 519 €/asukas (korkein myös vuonna 2016 ja 2017).

Terveydenhuollon kustannukset ikäryhmittäin

Väestön määrä oli Helsingissä vuoden 2018 lopussa 648 042. Väestö lisääntyi edellisestä vuodesta 4 770 asukkaalla. Yli 65-vuotiaiden osuus oli vertailun kaupungeissa keskimäärin 17,5 %, Helsingissä 17,0 %, Vantaalla 15,3 % ja Espoossa 14,7 %. Yli 85-vuotiaiden osuus väestöstä oli Helsingissä 2,1 %, Espoossa 1,4 % ja Vantaalla 1,3 %. Oulussa, jossa

terveydenhuollon kustannukset olivat vertailun korkeimmat, yli 65-vuotiaita oli 15,8 % ja yli 85-vuotiaita 1,7 % väestöstä.

Terveydenhuollon ikävakiomattomat kustannukset olivat Helsingissä 2 236 € asukasta kohti. Ikäryhmän asukasta kohti lasketut terveydenhuollon kustannukset olivat Helsingissä alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten 0-6-vuotiailla -2,8 %, 15-49-vuotiailla -13,6 % ja 50-64-vuotiailla -10,6 %. 15-49-vuotiaiden terveydenhuollon kustannukset olivat Helsingissä ja Espoossa suurten kaupunkien vertailun alhaisimmat, 1045 €/ikäryhmän asukas.

Yli vertailun mediaanikustannusten ikäryhmän asukasta kohti lasketut terveydenhuollon kustannukset olivat Helsingissä 7-14-vuotiailla 16,2 % ja 75-84-vuotiailla 4,5 %. Terveydenhuollon kustannukset olivat mediaanissa 65-74-vuotiailla sekä 85 vuotta täyttäneillä. 85 vuotta täyttäneillä terveydenhuollon kustannus oli Helsingissä 20 830 €/ikäryhmän asukas.

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kustannukset

Perusterveydenhuolto

Helsingin perusterveydenhuollon avoterveydenhuollon ikävakioidut kustannukset asukasta kohti olivat vertailun kuudenneksi alhaisimmat, 1,3 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. Terveysasemien suoritteiden määrä laski edellisestä vuodesta noin 18 500 suoritetta (2 %). Suun terveydenhuollon kustannukset olivat vertailun neljänneksi pienimmät, 1,3 % mediaania pienemmät.

Kotihoidon kustannukset (199 €/asukas) olivat 4,0 % suurten kaupunkien mediaanikustannuksia (191 €/asukas) korkeammat. Vuoden 2018 aikana Helsingin kotihoidon asiakasmäärä laski 4 085 asiakasta vuodesta 2017 eli 20,7 % ja käyntimäärät laskivat 54 000 käynnillä.

Tehostetun palveluasumisen kustannukset kunnan asukasta kohti olivat Helsingissä 20,0 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. Sen sijaan sosiaalihuoltolain mukaisessa laitoshoidossa Helsingin asukaskohtaiset kustannukset (150 €/kunnan asukas) olivat peräti 126,4 % yli suurten kaupunkien mediaanikustannusten (66 €/kunnan asukas). Perusterveydenhuollon laitoshoidon asukaskohtaiset kustannukset olivat Helsingissä 13,1 % suurten kaupunkien mediaanikustannuksia alhaisemmat. Perusterveydenhuollon laitoshoidossa kustannukset laskivat 4,2 % vuodesta 2017 vuoteen 2018. SHL:n mukaisen laitoshoidon kustannukset laskivat edellisestä vuodesta noin 1,9 % ja asiakkaiden määrä 1,6 % Tehostetussa palveluasumisessa kustannukset nousivat 2,2 % ja asiakkaiden määrä lisääntyi 3 %.

Erikoissairaanhoido

Helsingissä erikoissairaanhoidon ikävakioidut kustannukset asukasta kohti olivat somaattisessa avohoidossa 9,2 %, somaattisessa laitoshoidossa 2,2 % ja psykiatrisessa laitoshoidossa 2,2 % alle suurten kaupunkien mediaanikustannusten. Erikoissairaanhoidossa ainoastaan Helsingin psykiatrisen avohoidon kustannus oli suurten kaupunkien mediaanikustannusta suurempi, 6,2 % yli mediaanin.

Helsingissä erikoissairaanhoidon ikävakioitujen kustannusten osuus terveydenhuollon kustannuksista oli 50,8 % ja suurissa kaupungeissa keskimäärin 52,4 %. Vastaavasti perusterveydenhuollon osuus oli Helsingissä 49,2 % ja suurissa kaupungeissa keskimäärin 47,6 %.

Vuodesta 2017 vuoteen 2018 Helsingissä kustannusten nousu oli HUS:n somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidossa 7,3 M€ (2,7 %). Somaattisen laitoshoidon kustannukset nousivat hieman. HUS:n somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon käyntimäärä lisääntyi edellisestä vuodesta 5,6 % ja HUS:n laitoshoidon hoitopäivien lukumäärä lisääntyi 1,6 %.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimen psykiatrian käynnit lisääntyivät edellisestä vuodesta 1,1 %, HUS psykiatrian käynnit lisääntyivät 2,0 %. Helsingin sosiaali- ja terveystoimen psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien lukumäärä ja HUS:n psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien lukumäärä lisääntyivät hieman. Helsingin sosiaali- ja terveystoimen psykiatrian käyntien kustannukset nousivat noin 2,4 M€ (5,4 %) ja hoitopäivien kustannukset nousivat hieman. HUS:n psykiatrian käyntien ja hoitopäivien kustannukset laskivat hieman.

Terveydenhuollon kustannusindeksi

Terveydenhuollon kustannusten ikävakioidun kokonaisindeksin ollessa suurissa kaupungeissa yhteensä 1, Helsingin kokonaisindeksi oli 0,98, Espoon 0,94 ja Vantaan 0,94.

Perusterveydenhuollon avoterveydenhuollon kustannusindeksi oli Helsingissä 0,98, Espoossa 1,11 ja Vantaalla 1,03.

Kotihoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Helsingissä vertailun kolmanneksi korkein 1,05, Espoossa 0,90 ja Vantaalla vertailun toiseksi matalin eli 0,79. Suun terveydenhuollon ikävakioitu kustannusindeksi oli Helsingissä 1,0, Vantaalla 1,05 ja Espoossa 0,96.

Ympäri vuorokautisessa perusterveydenhuollon laitoshoidossa Helsingin ikävakioitu kustannusindeksi oli 0,93, Espoon 1,11 ja Vantaan 1,08. SHL:n mukaisen laitoshoidon kustannusindeksi oli Oulun jälkeen vertailun toiseksi korkein Helsingissä 1,50 vertailun mediaanin ollessa 0,66. Espoossa SHL:n mukaisen laitoshoidon kustannusindeksi oli vertailun alin 0,33 (0,51 vuonna 2017) ja Vantaalla 0,49 (0,55 vuonna 2017). Sen sijaan tehostetun palveluasumisen kustannusindeksi oli Espoossa vertailun korkein, 1,29. Vantaalla se oli 1,18. Helsingissä tehostetun palveluasumisen ikävakioitu kustannusindeksi oli vertailun kolmanneksi alin 0,87

Erikoissairaanhoidon avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli suurten kaupunkien vertailun alin Espoossa 0,84, Vantaalla 0,86 ja Helsingissä 0,91. Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli vertailun alin Espoossa 0,84, Vantaalla se oli 0,90 ja Helsingissä 0,91. Psykiatrisen avohoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Helsingissä 1,12, Espoossa 0,86 ja Vantaalla se oli vertailun matalin 0,69.

Erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli suurten kaupunkien

vertailun alin Espoossa 0,85. Vantaalla se oli 0,93 ja Helsingissä 0,94. Somaattisen erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Espoossa vertailun alin 0,88 ja psykiatrisen laitoshoidon niin ikään vertailun alin 0,71. Vantaalla somaattisen erikoissairaanhoidon laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli 0,97 ja Helsingissä 0,92. Psykiatrisen laitoshoidon ikävakioitu kustannusindeksi oli Vantaalla 0,72 ja Helsingissä 1,03.

Kustannukset tarvevakioituina

Kustannusvertailun tarvevakiointi oli tehty jakamalla vakioimattomat asukaskohtaiset kustannukset THL:n laskemilla tarvekertoimilla, joissa on otettu huomioon ikä- ja sukupuolirakenne, lääkehoidon kustannusten erityiskorvaus (sairastavuus) ja sosioekonominen asema. Helsingissä terveydenhuollon ikä- ja tarvevakioidut kustannukset (2 546 €/ asukas) olivat 9. matalimmat kahdestakymmenestä kahdesta suuresta ja keskisuuressa kaupungista. Ikä- ja tarvevakioidut kustannukset olivat matalimmat Keravalla (2 298 €/asukas) ja korkeimmat Rovaniemellä (2 865 €/asukas). Tarvevakiointi osoitti, että Oulussa ja Kuopiossa kustannuksiin vaikuttaa terveystalvelujen vertailukaupunkeja suurempi tarve. Sen sijaan Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla tarvevakioinnilla ei juuri ole vaikutusta terveydenhuollon kustannusten sijoittumiseen vertailussa.

Yksityinen terveydenhuolto (ei työterveyshuoltoa)

Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioidut asukaskohtaiset kustannukset nousivat vuodesta 2017 vuoteen 2018 Helsingissä ja Espoossa mutta pysyivät lähes ennallaan Vantaalla. Vuonna 2018 ikävakioidut kustannukset olivat Espoossa 234 €/asukas, Helsingissä 222 €/ asukas ja Vantaalla 187 €/asukas. Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioidut asukaskohtaiset kustannukset olivat alhaisimmat Jyväskylässä (135 €/asukas) ja Kuopiossa (137 €/asukas). Kelan korvaaman yksityisen terveydenhuollon ikävakioitujen asukaskohtaisten kustannusten mediaani oli 177 €/asukas.

Yhteenveto

Suurten kaupunkien terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 0,5 %. Helsingissä asukaskohtaiset terveydenhuollon kustannukset ovat laskeneet asetetun tuottavuustavoitteen seurauksena. Vuonna 2016 Helsingin terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset olivat suurten kaupunkien kuudenneksi suurimmat ja mediaanissa. Vuonna 2017 Helsingin terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset olivat vertailun seitsemänneksi suurimmat ja 1,2 % mediaania alhaisemmat. Ja vuonna 2018 Helsingin terveydenhuollon kustannukset olivat vertailun seitsemänneksi suurimmat ja 3,6 % mediaania alhaisemmat.

Lähteet

Malmila Mia, Nemlander Anu: Suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2018, Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku, Vantaa. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2018

http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3596

Mikkola Teija, Nemlander Anu: Suurten kaupunkien terveydenhuollon

kustannukset vuonna 2017, Espoo, Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Oulu, Pori, Tampere, Turku ja Vantaa. Suomen Kuntaliitto, Helsinki 2017
http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3352